

N:o 42.

Ank. till Riksd. Kansli den 24 April 1883, kl. 5 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, med förslag till Förordning angående förändrad lydelse af 30 och 148 §§ Strafflagen för krigsmakten den 7 Oktober 1881; Gifven Stockholms Slott den 13 April 1883.

Med öfverlemnande af de i Statsrådet och Högsta Domstolen i ämnet förda protokoll, vill Kongl. Maj:t, jemlikt 87 § Regeringsformen, i nåder föreslå Riksdagen att antaga följande förslag till

Förordning angående förändrad lydelse af 30 och 148 §§ Strafflagen för krigsmakten den 7 Oktober 1881.

Härigenom förordnas, att 30 och 148 §§ Strafflagen för krigsmakten den 7 Oktober 1881 skola erhålla följande förändrade lydelse:

30 §.

Hvad i allmän lag finnes stadgad om delaktighet i brott, om sammanträffande af brott, om förening eller förändring af straff, om återfall i brott och om särskilda grunder, som utesluta, minska eller upphäfva straffbarhet, lände till efterrättelse vid tillämpning af denna lag, likväl med iakttagande af de ytterligare eller skiljaktiga stadganden, som deri förekomma.

Bih. till Riksd. Prot. 1883. 1 Saml. 1 Afd. 30 Häft.

I fråga om skadestånd gälle ock allmän lag. Har krigsman, som under utöfvande af befäl å kronans fartyg är ansvarig för dess säkerhet, vid fartygets manövrering eller navigering begått förseelse, som i 144 § sägs, vare dock, der han ej varder dömd till svårare straff än disciplinstraff, icke skyldig att gälda skada eller kostnad, som genom förseelsen tillskyndats kronan.

148 §.

Till disciplinmål räknas de mål, som angå öfverträdelser af denna lag, då de efter samma lags nedannämnda rum kunna försonas med disciplinstraff, nemligen:

- 1) gemenskap med fienden, efter 56 §;
- 2) rymningsbrott, delaktighet deri eller stämpling dertill, efter 62, 64, 66, 67 och 69 §§;
- 3) olofligt undanhållande från krigstjensten, efter 68 §;
- 4) underlåtenhet att uppenbara stämpling till uppror, efter 78 §;
- 5) sådana i 80 § omförmälda handlingar, hvaraf uppror eller upplöpp lätt kan föränledas, efter samma lagrum;
- 6) otillåtna sammankomster, efter 81, 82 och 83 §§;
- 7) vägran eller underlåtenhet att fullgöra förmans befallning, efter 84, 85 och 87 §§;
- 8) underlåtenhet att efterkomma öfverordnad krigsmans föreskrifter, efter 86 §;
- 9) våld, hot eller förolämpning, hvarom förmäles i 90, 91, 97, 98 och 100 §§; dock att dessa mål ej må utan den förorättades uttryckliga medgifvande behandlas såsom disciplinmål;
- 10) ohörsamhet eller uppstudsighet emot skildtvakt, annan vakt, patrull eller annan för bevakning eller ordningens upprätthållande utstald eller utsänd truppafdelning, efter 94 och 95 §§;
- 11) oljud, oväsande eller annan förargelse, fylleri, opålitlighet och oanständigt uppförande samt vanvård af den aktning, som krigsman bör af annan ega, efter 102 §;
- 12) krigsbytes tagande utan lof, efter 103 §;
- 13) oförsigtigt omgående med eld, efter 109 och 110 §§;
- 14) obehörigt nyttjande af kronans egendom, efter 111 §;
- 15) oloflig försäljning, pantsättning eller annan förskingring, störande eller skadande af beväring- eller beklädnadspersedlar, ammunition, tjenstehäst eller dess mundering eller foder, eller hvad an-

nat som till utrustning hörer, samt de flera förbrytelser, som omförmälas i 112 §, efter samma lagrum;

16) åtgärd af förman, som hörer till manskapet, hvarigenom underlydande förmå till sammanskott, utgift, kostnad eller obehörigt arbete, efter 125 §; så ock emottagande af sådant utaf underlydande då det bjudes såsom af fri vilja, efter samma lagrum;

17) befälhafvares försök att vid mönstring dölja befintlig brist i vapen eller annat, som hörer till rustning eller mundering, efter 129 §;

18) obehörigt öfvergifvande af eller försummelse på post, efter 140 och 141 §§;

19) dubbel legotagning eller delaktighet deri, efter 142 §;

20) vårdslöshet, försummelse, oförstånd eller oskicklighet i tjensten, efter 144 §, der ej genom förseelsen uppkommit skada eller kostnad, från hvars ersättande befrielse kan, enligt hvad i 30 § sägs, ega rum; samt

21) vårdslöshet, försummelse, oförstånd eller oskicklighet i embetet af den, som utan att vara krigsman lyder under denna lag, efter 146 §.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Nils von Steyern.

*Utdrag af protokollet öfver Justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms Slott
Tisdagen den 6 Mars 1883,*

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern Grefve POSSE,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre
HOCHSCHILD,
Statsråden: LOVÉN,
VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT,
THEMPTANDER,
RYDING.

Efter gemensam beredning med Chefen för Sjöförsvarsdepartementet anförde Departementschefen Statsrådet von Steyern i underdånighet:

”Inom Riksdagens Andra kammare väcktes under 1882 års riksdag förslag om förändrade stadganden angående befälhafvares å kronofartyg ersättningsskyldighet för skada, som genom befälhafvarens vållande, men utan uppsåt, tillskyndats fartyget eller annan egendom. Motionären erinrar, att grunden för sjöofficerares ersättningsskyldighet för skada, vållad under tjensteutöfning, vore att söka i 6 Kap. 1 § Strafflagen, som hade följande lydelse: ”Skada, som någon genom brott

annan tillfogar, skall af den brottslige gäldas, ehvad brottet skett med uppsåt eller af vållande. Har den, som skadan led, genom eget vållande, dertill medverkat; varde skadeståndet jemkadt, efter ty som skäligt pröfvas." Ordet brott i detta lagrum tolkades så, att den, hvilken såsom befälhafvare på ett örlogsfartyg gjort sig skyldig till felaktigt omdöme eller till mindre förseelse i tjensten, hvaraf skada uppstått, och härför dömdes till ett lindrigare straff med stöd af 144 § i Strafflagen för krigsmakten, i och med detsamma känts skyldig till brott, hvilket naturligtvis haft till följd, att han dömts att ersätta skadan. Motionären befarade, att detta förhållande kunde menligt inverka på våra sjöofficers utveckling till djerfhet och kraftigt initiativ. En fartygschefs beslut måste i farans stund oftast fattas ögonblickligt och den utväg han väljer, för att draga sig ur en plötsligt framträdande fara, berodde mer af hans sjömannainstinkt och erfarenhet än af moget öfvervägande, som vid tillfället förbjöd sig sjelf. Under sådana förhållanden vore det billigt, ja rättvist, att lagen vid tillämpning af straff toge sjömannens exceptionella ställning i beräkning. Strängt straff efter krigslagarne kunde gerna drabba befälhafvaren för fel och försummelse i hans tienst, men han borde ej tvingas att under denna sin tjensteutöfning ständigt hafva för ögonen eventuel ekonomisk ruin för sig och familj, hvarje gång hans sjömanomdöme sattes på prof under kritiska förhållanden. Motionären föreslog, att Riksdagen ville för sin del medgifva, att på Kongl. Maj:ts pröfning i hvarje fall finge befo, huruvida kronans rätt till ersättning af befälhafvare å kronans fartyg skall göras gällande, då skada å fartyget uppkommit endast genom befälhafvarnes vållande och ej af uppsåt, äfvensom då af enahanda anledning å annan egendom försakats skada, hvilken kronan såsom fartygets egare i första hand ålagts ersätta.

Lag-Utskottet erkände i viss mån det berättigade i motionens syfte, men hade åtskilligt att erinra emot det sätt, hvarpå motionären velat vinna detsamma, samt anförde såsom ett hufvudskäl för sitt afstyrkande utlåtande, att förslaget icke kommit från Eders Kongl. Maj:t i form af en Kongl. proposition, och att Riksdagen ej borde taga initiativet till bestämmelser, som skulle för sjöofficerare och underofficerare göra andra regler gällande än för andra embetsmän enligt 25 och 6 Kapitlen af allmänna Strafflagen.

I en vid Utskottets betänkande fogad reservation hafva åtta bland Utskottets ledamöter yrkat, att Utskottet måtte hemställa om bifall till motionen på det sätt, att Riksdagen i underdånig skrifvelse anhölle om framläggande af förslag till författning hufvudsakligen af det innehåll

att, derest någon under utöfningen af befäl å kronans fartyg visade vårdslöshet, försummelse, oförstånd eller oskicklighet i tjensten och därför blefve stäld under åtal, fråga om skadestånd för den förlust, som den felaktige tillskyndat staten vare sig omedelbart genom skada å fartyget med hvad dertill hörde eller medelbart derigenom, att staten såsom redare måste vidkännas skyldighet att gälda å annans egen- dom genom det felaktiga förfarandet uppkommen skada, icke måtte i sammanhang med åtalet af åklagaren väckas, utan denne endast ega att jemlikt 10 Kap. 12 § Rättegångsbalken förbehålla staten rättighet att å skadestånd särskildt kära samt att det skulle åligga åklagaren att, sedan öfver åtalet blifvit slutligen dömdt, insända handlingarna till Sjöförsvarsdepartementet; hvarefter, sedan vederbörande blifvit hörde, Konungen, enligt de i gällande sjölag stadgade grunder för enskild fartygsbefälhafvares ersättningsskyldighet i ty mål, egde pröfva och besluta, huruvida käromål å skadestånd skulle mot den felaktige väckas eller ej.

Första Kammaren återremitterade betänkandet till Lag-Utskottet för att dermed ådagalägga sina sympatier för en lagförändring i det af motionären angifna syfte. Redan innan detta skedde hade betänkandet af Andra Kammaren bifallits. Under diskussionen hade dock samtliga talare erkänt, att en lagförändring, hvarigenom de af motionären anmärkta olägenheter i någon mån afhjelpes, vore af behof påkallad.

I anledning af hvad sålunda förekommit har Eders Kongl. Maj:ts för vinnande af utredning, huruvida åtgärder borde i förevarande hän- seende vidtagas, och i sådant fall angående beskaffenheten af dessa åtgärder anbefalt Marinförvaltningen att i ärendet afgifva underdånigt utlåtande. Marinförvaltningen förklarar sig anse en lagförändring i ofvan angifna syfte påkallad både af billighet och af omtanke för kro- nans egen välförstådda fördel, och har Marinförvaltningen stödt denna åsigt på de skäl, som vid sistlidet års riksdag anfördes för bifall till den då väckta motionen i ämnet.

Innan jag öfvergår till en framställning af det förslag, som jag anser påkalladt af hvad i ämnet förekommit, torde det tillåtas mig att meddela hufvudinnehållet af de uppgifter angående främmande länders lagstiftning i frågan, som genom Utrikesdepartementet blifvit infor- drade. Det har upplysts, att i England och Nederländerna ersättnings- skyldighet för skada, genom befälhafvarens vållande uppkommen å kronans fartyg, icke finnes i lag stadgad; att i Danmark, Tyskland, Frankrike, Nordamerikas Förenta stater och Ryssland sådan ersättnings-

skyldighet visserligen finnes enligt lag, men att den i de fyra förstnämnda staterna aldrig och i Ryssland högst sällan utkräfvdes; samt att i Österrike och Italien den i lag stadgade ersättningsskyldigheten endast i vissa fall, då Marinstyrelsen finner skäl dertill, toges i anspråk. I Norge synes förhållandet vara detsamma som hos oss. I det enda fall, der fråga om ersättning under senare tider uppstått, utsöktes den likväl ej vid domstol utan eftergafs på Regeringens förslag af Stortinget, sedan fartygschefen först dömts till kriminelt ansvar. I allmänhet gälla de inkomna upplysningarna endast skada, som vållats å förande fartyg. Från Frankrike och Förenta Staterna meddelas dock uttryckligen, att jemväl skada, som genom befälhafvarens vållande tillfogas enskilda, gäldas af statsmedel.

Hvad våra inhemska förhållanden beträffar, torde det för frågans bedömande vara af hufvudsaklig vigt att tillse, i hvad mån skiljaktighet i förevarande hänseende förefinnes mellan sjöofficerens ställning å ena sidan och den enskilde fartygsbefälhafvarens å den andra.

Reglerna för kofferdiskeppares ersättningsskyldighet, vare sig till rederiet eller andra för den skada, som genom hans vållande uppkommit, finnas upptagna i Sjölagens 49 §, så lydande: »Befälhafvaren vare skyldig att ersätta den skada, som åkommer genom hans försummelse vid bevakande af redares eller godsegares rätt och bästa. För den skada, som genom befälhafvarens eller besättningens fel eller försummelse i tjensten annan tillskyndas kan, ansvare redarne med fartyg och frakt, och söke sitt åter af den, som skadan vållat». Jag antager att uttrycket »försummelse» i första stycket bör fattas lika vidsträckt som »fel och försummelse i tjensten» i andra stycket. Enligt denna paragraf är skepparen således skyldig ersätta all skada, som vållats genom hans försummelse, äfven om det fel, som lägges honom till last, ej varit så svårt, att det påkallat kriminelt ansvar efter 288 § i Sjölagen. För sjöofficer gälla 30 och 144 §§ i Strafflagen för krigsmakten, jemförda med 6 Kap. allmänna Strafflagen. Han är enligt dessa lagrum skyldig ersätta all skada, som uppkommer genom hans vårdslöshet, försummelse, oförstånd eller oskicklighet. Huruvida denna ersättningspligt är strängare, än den som åligger enskild fartygsbefälhafvare, beror derpå, om uttrycken »försummelse» eller »fel och försummelse i tjensten» i 49 § Sjölagen omfatta jemväl oförstånd och oskicklighet. Att dessa fel nämnas särskildt i Strafflagen berättigar till den slutsats, att med dem afses något annat än försummelse, och om detta äfven är Sjölagens mening, skulle således skeppare hafva den fördel framför sjöofficer, att

han går fri från skadeersättning, om han endast visar oskicklighet och oförstånd. Fullt klar är saken dock visserligen icke.

I ett fall innehåller Sjölagen en närmare bestämmelse af den i 49 § angifna regel. När skada uppstår genom att fartyg seglar eller drifver på annat fartyg, skall enligt 173 § domstolen, vid bedömande af frågan om vållandet, taga i betraktande om tiden medgaf öfverläggning eller om beslut skulle plötsligen fattas. Denna paragraf, som reglerar förhållandet mellan två rederier i fråga om hvem, som skall ersätta uppkommen skada, är naturligtvis tillämplig äfven i det fall, att det ena fartyget tillhör kronan. Befrias kronan på grund af denna paragraf från att ersätta den å andra fartyget uppkomna skadan, förfaller i och med detsamma all skyldighet för kronans fartygsbefälhafvare att ersätta samma skada, och han kommer alltså lika väl som den enskilde fartygsbefälhafvaren i åtnjutande af de fördelar, denna paragraf erbjuder.

Om det sålunda synes ganska tvifvelaktigt, huruvida Sjölagen kan i fråga om skadestånd anses mildare mot enskild fartygsbefälhafvare än Strafflagen för krigsmakten mot sjöofficer, så är deremot den förres ställning vida gynsammare derigenom, att äfven i de fall, der ersättning enligt gällande lag skulle kunna honom åläggas, densamma, så vidt för mig uppgifvits, aldrig plägar utkrävas. Rederiet vänder sig icke i detta hänseende mot skepparen; det har i vanliga fall assurerat sitt fartyg och får sin ersättning af assuradören. Denne åter söker ej sin skada igen af befälhafvaren, emedan ett sådant förfarande skulle med den uppfattning af dylika frågor, som inom handelsflottan råder, mötas af allmänt ogillande. Skeppares ansvarighet för skada, der den ej vållats af uppsåt, kan således sägas ej vidare existera; den har öfvertagits af assuradörerna. Det är med afseende härpå man med skäl sagt att befälhafvare å kronans fartyg, utom de skyldigheter, som åligga en kofferdiskeppare, äfven har den att vara kronans assuradör.

Häri ligger onekligen ett orimligt missförhållande mellan det begångna felet och den dermed förbundna påföljden. Felet kan inskränka sig till ett misstag, ett förbiseende, som vid utförande af ett så svårt och farligt uppdrag som fartygsbefälhafvarens knappt står i menlig förmåga att undvika, helst hans beslut i farans stund ofta måste fattas ögonblickligen och utan rådrum till öfverläggning. Påföljden åter är en skadeersättningsskyldighet, som ju dyrbarare den materiel, hvilken anförtros åt fartygsbefälhafvaren, måste göras, för att motsvara de ökade fordringarna på krigsduglighet, desto säkrare leder till hans fullständiga ekonomiska ruin.

Men, utom det att en så långt drifven ersättningsskyldighet svårigen kan öfverensstämma med lagstiftningens anda och grunder, måste den utöfva en ganska menlig inverkan på beskaffenheten af det vapen, åt hvilket en vigtig del af vårt försvar är anförtrodt. Då sjöofficeren vet, att äfven den dugligaste fartygsbefälhafvare kan för ett under tjensteutöfning begånget obetydligt fel ådraga sig ersättningar, som bringa honom och hans familj på ekonomiskt obestånd för lifstiden, kan det ej undvikas, att denna tanke utöfvar ett nedtryckande och förlamande inflytande på hans företagsamhet och handlingskraft och frestar honom att i främsta rummet iakttaga all den försigtighet, som låter förena sig med ett någorlunda oklanderligt utöfvande af hans tjenst. Att sjöofficererna härigenom skola i hög grad lida, och deras resultat, i synnerhet med hänsyn till manöverfärdighet, blifva väsentligen förriugade, är uppenbart. Det ligger derföre ej mindre i flottans, d. v. s. statens, intresse än i de ersättningsskyldiges, att dessas ansvarighet begränsas.

Att inskränka förändringen dertill, att skadestandsfrågor förklaras böra bedömas efter sjölag, skulle, efter hvad jag förut sökt visa, svårigen eller åtminstone ej med visshet medföra någon fördel för sjöofficeren, då den enskilde fartygsbefälhafvarens gynsamare ställning icke beror på lagen, utan derpå, att dess tillämpning icke mot honom sättes i fråga. Den af reservanterna i 1882 års Lag-Utskott anvisade utväg, att, i likhet med hvad i andra länder blifvit praxis, låta Kongl. Maj:t, efter det frågan om kriminelt ansvar afgjorts, bestämma, huruvida anspråk på skadeersättning bör anhängiggöras eller ej, är måhända nog främmande för våra vanor och rättegångsformer för att kunna påräkna Riksdagens bifall, helst det måste betraktas såsom en olägenhet, att ej skadestands- och ansvarsfrågorna samtidigt afgöras. Marinförvaltningen har ock af sist anförda skäl uttalat sig till förmån för den ändring i Strafflagens för krigsmakten stadgande om skadestånd, att sådant förklaras icke böra af domstol ådömas, när befälhafvarens förseelse ej varit större, än att den enligt 144 § i Strafflagen för krigsmakten kunnat försonas med disciplinstraff. För svårare fall af vårdslöshet och försummelse skulle således ersättningsskyldigheten kvarstå, men detta torde vara fullt i sin ordning och jemväl öfverensstämmande med den uppfattning, som ledt förenämnde reservanter inom Lag-Utskottet.

Befrielsen från skadeersättning bör naturligtvis tillkomma ej blott befälhafvaren, utan en hvar som, om ock mera tillfälligt, å fartyget utöfvar befäl och i sådan egenskap ansvarar för fartygets säkerhet. Förseelsen bör, för att frihet från ersättningsskyldighet skall ega rum, vara

begången vid fartygets manövrering eller navigering. Skadan kan svårigen bestämmas inskränktare än till all skada och kostnad, som drabbar kronan, vare sig omedelbart eller medelbart genom skyldigheten att såsom redare ansvara för den förlust, som drabbar annan.

Till fullgörande af Eders Kongl. Maj:ts föreskrift att yttra sig derom, huruvida befrielse från skadeersättningsskyldighet bör under några förhållanden tillkomma lotsar å kronans fartyg, hafva Marinförvaltningen och Lotsstyrelsen i gemensamt utlåtande anfört, att lots icke vid utöfningen af sin tjänst förer befäl å det fartyg han lotsar, och att han icke, enligt 15 § af förordningen om lotsverket den 15 Februari 1881, har att ansvara för fartygets manövrering, utan endast att lemna anvisning om den kurs, som bör styras. Lemnar han oriktig anvisning, så att fartyget sättes på grund, innehåller 102 § af tjänstgöringsreglementet bestämmelser om det straff, som härför drabbar honom, så framt olyckan inträffat i följd af hans okunnighet, vårdslöshet, oförsigtighet eller försummelse. Med hänsyn till strängheten af dessa straff och då lotsförfattningarna i öfrigt icke innehålla något om skyldighet för lots att ersätta genom felaktig lotsning vållad skada, förekommer nu mera i allmänhet icke ersättningstalan mot lots. Föreskrift i det antydda syftet beträffande lots ansågs alltså för närvarande icke af behovet påkallad.

Jag hemställer på grund af hvad sålunda förekommit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes, för det ändamål 87 § Regeringsformen förmåler, genom note ur protokollet inhemta Högsta Domstolens yttrande öfver följande

Förslag till

Förordning angående förändrad lydelse af 30 § Strafflagen för krigsmakten den 7 Oktober 1881.

Häri genom förordnas, att 30 § Strafflagen för krigsmakten skall erhålla följande förändrade lydelse:

Hvad i allmän lag finnes stadgadt om delaktighet i brott, om sammanträffande af brott, om förening eller förändring af straff, om återfall i brott, om särskilda grunder, som utesluta, minska eller upphäfva straffbarhet, samt om skadestånd, lände till efterrättelse vid tillämpning af denna lag, likväl med iakttagande af de ytterligare eller skiljaktiga stadganden, som deri förekomma. Har krigsman, som under utöfvande af befäl å kronans fartyg är ansvarig för dess säkerhet, vid fartygets manövrering eller navigering begått förseelse som i 144 §

sägs, och varder han ej dömd till svårare straff än disciplinstraff, vare ej skyldig att gälda skada eller kostnad, som genom förseelsen må hafva tillskyndats kronan.»

Till denna af Statsrådets öfrige ledamöter biträdde hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen lemna nådigt bifall.

Ex protocollo

Otto Rooth.

*Utdrag af protokollet öfver ett lagärende, hållet uti Kongl. Maj:ts
Högsta Domstol Onsdagen den 14 Mars 1883.*

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden: WRETMAN,
RABE,
VON SEGEBADEN,
HERNMARCK,
WEDBERG,
AHLGREN,
ANNERSTEDT.

Tillförordnade Byråchefen, Revisionssekreteraren Lilienberg föredrog i underdånighet:

Note ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet den 6 innevarande månad, hvarmedelst, för det ändamål 87 § Regeringsformen omförmälde, Högsta Domstolens utlåtande blifvit infordradt öfver följande inom Justitiedepartementet upprättade förslag till

Förordning

angående förändrad lydelse af 30 § Strafflagen för krigsmakten den 7 Oktober 1881.

Häri genom förordnas, att 30 § Strafflagen för krigsmakten skall erhålla följande förändrade lydelse:

»Hvad i allmän lag finnes stadgadt om delaktighet i brott, om sammanträffande af brott, om förening eller förändring af straff, om återfall i brott, om särskilda grunder, som utesluta, minska eller upphäfva straffbarhet, samt om skadestånd, lände till efterrättelse vid tillämpning af denna lag, likväl med iakttagande af de ytterligare eller skiljaktiga stadganden, som deri förekomma. Har krigsman, som under utöfvande af befäl å kronans fartyg är ansvarig för dess säkerhet vid fartygets manövrering eller navigering, begått förseelse som i 144 § sägs, och varder han ej dömd till svårare straff än disciplinstraff, vare ej skyldig att gälda skada eller kostnad, som genom förseelsen må hafva tillskyndats kronan.»

Justitieråden *Wretman*, *Rabe*, *von Segebaden* och *Hernmarck* funno sig icke ega anledning till någon erinran deremot, att om krigsman, som, under utöfvande af befäl å kronans fartyg med ansvarighet för dess säkerhet, begått vid fartygets manövrering eller navigering förseelse, som i 144 § uti Strafflagen för krigsmakten sägs, hans ersättnings-skyldighet till kronan för skada eller kostnad inskränktes till svårare fall; men då det derom föreslagna stadgande vore så affattadt, att det, om förslaget blefve lag, syntes kunna föranleda antagande att stadgandet ej egde tillämpning, när icke domstol utan vederbörande befälhafvare för förseelsen ålagt den felaktige disciplinstraff, ansågo Justitieråden sig, till förekommande af en sådan mening och jemväl för vinnande af en, i deras tanke, lämpligare redaktion af det förändrade innehåll, som 30 § uti Strafflagen för krigsmakten skulle få, böra hemställa, att förslaget måtte ändras så, att, enligt detsamma, sistnämnda paragraf komme att erhålla ungefär följande lydelse:

Hvad i allmän lag finnes stadgadt om delaktighet i brott, om sammanträffande af brott, om förening eller förändring af straff, om återfall i brott och om särskilda grunder, som utesluta, minska eller upphäfva straffbarhet, lände till efterrättelse vid tillämpning af denna lag, likväl med iakttagande af de ytterligare eller skiljaktiga stadganden, som deri förekomma.

I fråga om skadestånd gälle ock allmän lag; dock vare krigsman, som, under utöfvande af befäl å kronans fartyg med ansvarighet för dess säkerhet, vid fartygets manövrering eller navigering begått förseelse, som i 144 § sägs, ej skyldig gälda kronan tillskyndad skada eller kostnad, der förseelsen ej varit af svårare beskaffenhet, än att den ansetts kunna med disciplinstraff försonas.

Justitieråden *Wedberg* och *Annerstedt* lemnade förslaget utan annan anmärkning, än att de ansågo det föreslagna nya stadgandet lämpligen

icke kunna i 30 § insättas, utan att första punkten och början af den föreslagna andra ändrades på sätt Högsta Domstolens fleste ledamöter hemställt.

Justitierådet *Ahlgren* lemnade för sin del förslaget utan annan anmärkning, än att han hemstälde, huruvida icke ifrågavarande paragraf kunde erhålla följande lydelse:

Hvad — — — af denna lag, likväl med iakttagande af hvad här nedan i denna paragraf stadgas, så ock af de ytterligare eller skiljaktiga stadganden, som eljest i denna lag förekomma.

Har — — — tillskyndats kronan.

Ex protocollo
Th. Wilh. Malm.

Utdrag af protokollet öfver Justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms Slott Fredagen den 13 April 1883,

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern Grefve POSSE,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre HOCHSCHILD,
Statsråden: LOVÉN,
 VON STEYERN,
 HEDERSTIERNA,
 HAMMARSKJÖLD,
 RICHERT,
 THEMPTANDER,
 RYDING,
Justitieråden: AHLGREN,
 ANNERSTEDT.

Statsrådet Friherre von Otter anmäldes vara af sjukdom hindrad att komma tillstädes.

1:o.

Efter gemensam beredning med Chefen för Sjöförsvarsdepartementet anmälde Departementschefen Statsrådet von Steyern Högsta Domstolens yttrande öfver det inom Justitiedepartementet upprättade förslag till förordning angående förändrad lydelse af 30 § Strafflagen för krigsmakten den 7 Oktober 1881.

Departementschefen anförde: »Den af Högsta Domstolens fleste ledamöter föreslagna redaktionsförändring, hvarigenom 30 § skulle delas i två stycken, det sista innehållande så väl den allmänna regeln beträffande skadestånd som det nu ifrågasatta undantaget från samma regel, är i formelt hänseende att föredraga framför det ursprungliga förslaget.

Af större vikt är en anmärkning angående förslaget innehåll, hvarom fyra ledamöter i Högsta Domstolen förenat sig. Enligt det i den äldre Strafflagen för krigsmakten genomförda och jemväl i den nu gällande iakttagna språkbruk användes uttrycket *döma* till disciplinstraff,

då straffet ålägges af krigsdomstol, men *belägga* med disciplinstraff, när straffmyndigheten utöfvas af befälhafvare. Då nu förslaget innehåller, att skada ej skall gäldas, när den tilltalade ej varder dömd till svårare straff än disciplinstraff, kan härigenom, enligt de fyra ledamöternas i Högsta Domstolen mening, föranledas det antagande, att stadgandet ej eger tillämpning, när befälhafvare belagt förseelsen med disciplinstraff, utan att skadeersättning då skulle kunna utsökas genom särskild rättegång. De hafva derföre föreslagit utbyte af uttrycket *dömd* mot ett annat, som gjorde tydligt, att ersättningsskyldigheten skulle förfalla äfven då, när befälhafvaren ålagt disciplinstraff.

Derest någon otydlighet i det sålunda anmärkta hänseendet skulle förefinnas, synes den mig dock icke böra på nu förslaget sätt undanrödjas. Vill man ej ens i den högsta administrativa myndighetens hand lägga makten att befria den skyldige från skadestånd, bör det ännu mindre få bero af en underordnad embetsman att utöfva en så vidsträckt rättighet. För min del skulle jag derföre vilja föredraga ett förbud för befälhafvare att upptaga dylika mål till handläggning, hvarigenom man erhöle visshet derom, att skadestandsfrågan endast kom att pröfvas af domstol. Ett sådant förbud skulle meddelas genom ändring i den § af Strafflagen för krigsmakten, der de förseelser uppräknas, som kunna af befälhafvare med straff beläggas, nemligen § 148, i hvars 20:de punkt det erforderliga tillägget borde införas.

I öfverensstämmelse med hvad jag nu anført hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att enligt 87 § Regeringsformen antaga en förordning angående förändrad lydelse af 30 och 148 §§ Strafflagen för krigsmakten.»

På tillstyrkan af Statsrådets öfriga ledamöter behagade Hans Maj:t Konungen bifalla hvad föredragande Departementschefen sålunda hemställt; och skulle till följd häraf till Riksdagen aflåtas nådig proposition af innehåll Bil. A vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Otto Rooth.